

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА АКУШЕРСТВА І ГІНЕКОЛОГІЇ №2**

**НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ТА ПРОГРАМА
ЦИКЛУ ТЕМАТИЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ
ДЛЯ ЛІКАРІВ АКУШЕРІВ-ГІНЕКОЛОГІВ**

«Ендокринна та онкологічна патологія в акушерстві і гінекології»

Тривалість: 78 годин

Полтава

Автори:

Зав. кафедри акушерства і гінекології №2 ПДМУ
д.мед.н., професор Володимир ЛІХАЧОВ

Доцент закладу вищої освіти кафедри акушерства і гінекології №2 ПДМУ
к.мед.н. Людмила ДОБРОВОЛЬСЬКА

Доцент закладу вищої освіти кафедри акушерства і гінекології №2 ПДМУ
к.мед.н. Олена ТАРАНОВСЬКА

Рецензенти:

Зав. кафедри акушерства і гінекології і №1
Вінницького національного медичного університету ім.М.І.Пирогова,
д. мед. н., професор Григорій ЧАЙКА

Доцент закладу вищої освіти кафедри акушерства і гінекології №1 ПДМУ
к.мед.н. Елла КРУТІКОВА

Обговорено на засіданні кафедри акушерства і гінекології №2 ПДМУ
(протокол №5 від 08.11.2024 р.).

Зав. кафедри акушерства
і гінекології №2 ПДМУ
д. мед. н., професор

Володимир ЛІХАЧОВ

Ухвалено на засіданні вченої ради ННІПО ПДМУ
(протокол №3 від 15.11.2024 р.).

Голова вченої ради ННІПО ПДМУ
д.мед.н., доцент

Алла МАРЧЕНКО

Пояснювальна записка

Навчальний план та програма циклу тематичного удосконалення **«Ендокринна та онкологічна патологія в акушерстві і гінекології»** розроблені згідно з номенклатурою лікарських спеціальностей, наказів МОЗ України №446 від 22.02.2019 р. «Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів», №1753 від 18.08.2021 р. «Про внесення змін до наказу МОЗ України від 22.02.19 р.», №1751 від 18.08.2021 р. «Про внесення змін до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 22 липня 1993 року № 166», №1347 від 25.07.2023 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями» та сучасних нормативних документів та стандартів надання акушерсько-гінекологічної допомоги в Україні.

Навчальний план та програма циклу тематичного удосконалення **«Ендокринна та онкологічна патологія в акушерстві і гінекології»** створені для післядипломного удосконалення теоретичних знань і практичних вмінь лікарів акушерів-гінекологів, що надають як амбулаторну, так і стаціонарну допомогу та проводять ультразвукову діагностику акушерської та гінекологічної патології жінкам в медичних закладах будь якої форми власності.

Мета навчання на циклі – удосконалення та систематизація знань та практичних навичок акушерів-гінекологів щодо збереження репродуктивного здоров'я жінки, а саме з питань профілактики, діагностики та лікування акушерсько-гінекологічної патології відповідно сучасним фаховим стандартам та нормативним документам.

Навчальний план розрахований на 78 навчальних годин і передбачає: лекційних - 6 години, семінарських занять - 28 годин, практичних занять - 44 годин.

Задачами циклу тематичного удосконалення є поглиблене вивчення новітніх підходів до збереження репродуктивного здоров'я жінки, опанування сучасними методами планування сім'ї та профілактики, діагностики і лікування ендокринної та онкологічної патології в акушерсько-гінекологічній практиці.

Надання лікарям інформації щодо питань збереження репродуктивного здоров'я на базі сучасних нормативно-правових документів надасть можливість акушерам-гінекологам працювати відповідно сучасній фаховій системі стандартів, практичних настанов і протоколів, що сприятиме збереженню репродуктивного здоров'я жінок та зниженню материнської та перинатальної захворюваності і смертності в Україні.

Навчальна програма циклу тематичного удосконалення для лікарів акушерів-гінекологів «Ендокринна та онкологічна патологія в акушерстві і гінекології»

Код курсу, розділу, теми	Назва курсів, розділів, тем
1.0	Проблеми репродуктивного здоров'я з позицій перинатальної медицини
2.0	Регуляція і функції репродуктивної системи жінки
2.1	Методи дослідження акушерсько-гінекологічної ендокринної патології
2.2	Регуляція функції репродуктивної системи жінки
3.0	Нейроендокринні гінекологічні синдроми
3.1	Аменорея
3.1.1	Аменорея на фоні гіпоталамо-гіпофізарних порушень
3.1.2	Яєчникові форми аменореї
3.1.3	Аномальні маткові кровотечі
3.2	Клімактеричний синдром
3.3	Передменструальний синдром
4.0	Проліферативна гінекологічна патологія
4.1	Гіперпластичні процеси ендометрію
4.2	Лейоміома матки
4.2.1	Оперативні методи лікування лейоміоми матки
4.3	Ендометриоз
4.3.1	Оперативні методи лікування ендометріозу
4.4	Дисфункціональні захворювання молочних залоз
4.5	Функціональні кісти яєчників
5.0	Гіперпролактинемія
6.0	Гіперандрогенні стани
6.1	Синдром склерокістозних яєчників
6.2	Вроджена дисфункція кори наднирників
6.3	Метаболічний синдром
6.4	Медикаментозна терапія адренозалежних дерматопатій
7.0	Непліддя
7.1	Ендокринне неплоддя
7.2	Допоміжні репродуктивні технології в лікуванні неплоддя
7.3	Синдром гіперстимуляції яєчників
8.0	Ендокринні аспекти патології вагітності
8.1	Невиношування вагітності
8.2	Патологія репродуктивної системи у жінок із цукровим діабетом
8.3	Репродуктивні порушення у жінок із патологією щитовидної залози
9.0	Гормональна контрацепція
10.	Онкологічна гінекологічна патологія
11.	Надання медичної допомоги у військових умовах

Навчальний план
циклу тематичного удосконалення для лікарів акушерів-гінекологів
«Ендокринна та онкологічна патологія в акушерстві і гінекології»
Тривалість навчання – 78 навч. годин

Мета навчання на циклі – одержання знань з питань надання стаціонарної та амбулаторної лікувально-профілактичної допомоги вагітним, здоровим жінкам та гінекологічним хворим, а також оволодіння навичками консультування щодо вибору метода контрацепції та збереження репродуктивного здоров'я населення.

Контингент слухачів: лікарі акушери-гінекологи.

Код курсу	Назва курсу	Кількість навчальних годин			
		Лекції	Практичні заняття	Семінари	Всього
1.0	Проблеми репродуктивного здоров'я з позицій перинатальної медицини	2	-	-	2
2.0	Регуляція і функції репродуктивної системи жінки	-	4	2	6
2.1	Методи дослідження акушерсько-гінекологічної ендокринної патології	-	2	2	4
2.2	Регуляція функції репродуктивної системи жінки	-	2	-	2
3.0	Нейроендокринні гінекологічні синдроми	2	8	4	14
3.1	Аменорея	2	-	-	2
3.1.1	Аменорея на фоні гіпоталамо-гіпофізарних порушень	-	2	-	2
3.1.2	Яєчникові форми аменореї	-	2	2	4
3.1.3	Аномальні маткові кровотечі	-	2	-	2
3.2	Клімактеричний синдром	-	2	-	2
3.3	Передменструальний синдром	-	-	2	2
4.0	Проліферативна гінекологічна патологія	-	8	8	16
4.1	Гіперпластичні процеси ендометрію	-	2	-	2
4.2	Лейоміома матки	-	2	2	4
4.2.1	Оперативні методи лікування	-	-	2	2

	лейоміоми матки				
4.3	Едометриоз	-	2	2	4
4.3.1	Оперативні методи лікування ендометріозу	-	-	2	2
4.4	Функціональні кісти яєчників	-	2	-	2
5.0	Гіперпролактинемія	2	-	-	2
6.0	Гіперандрогенні стани	-	4	4	8
6.1	Синдром склерокістозних яєчників	-	-	2	2
6.2	Вроджена дисфункція кори наднирників	-	2	-	2
6.3	Метаболічний синдром	-	-	2	2
6.4	Медикаментозна терапія адренозалежних дерматопатій	-	2	-	2
7.0	Непліддя	-	4	2	6
7.1	Ендокринне неплоддя	-	2	-	2
7.2	Допоміжні репродуктивні технології в лікуванні неплоддя	-	-	2	2
7.3	Синдром гіперстимуляції яєчників	-	2	-	2
8.0	Ендокринні аспекти патології вагітності	-	4	4	8
8.1	Невиношування вагітності	-	2	2	4
8.2	Патологія репродуктивної системи у жінок із цукровим діабетом	-	2	-	2
8.3	Репродуктивні порушення у жінок із патологією щитовидної залози	-	-	2	2
9.0	Гормональна контрацепція	-	2	2	4
9.1	Методи гормональної контрацепції	-	2	-	2
9.2	Контрацепція у жінок із екстрагенітальною патологією	-	-	2	2
10.	Онкологічна гінекологічна патологія	-	-	2	2
11.	Надання медичної допомоги у військових умовах	-	6	-	6
	Базовий та заключний контроль	-	4	-	4
	Разом	6	44	28	78

Тематичний план лекцій
циклу тематичного удосконалення для лікарів акушерів-гінекологів
«Ендокринна та онкологічна патологія в акушерстві і гінекології»
Тривалість навчання –78 навчальних годин.

Код курсу	Назва курсу	Кількість навчальних годин
1.0	Проблеми репродуктивного здоров'я з позицій перинатальної медицини	2
3.1	Аменорея	2
5.0	Гіперпролактинемія	2
	Разом	6

Тематичний план
семінарських занять циклу тематичного удосконалення для лікарів
акушерів-гінекологів «Ендокринна та онкологічна патологія в
акушерстві і гінекології»

Код курсу	Назва курсу	Кількість навчальних годин
2.1	Методи дослідження акушерсько-гінекологічної ендокринної патології	2
3.1.2	Яєчникові форми аменореї	2
3.3	Передменструальний синдром	2
4.1	Гіперпластичні процеси ендометрію	2
4.2	Лейоміома матки	2
4.3	Ендометриоз	2
4.3.1	Оперативні методи лікування ендометріозу	2
6.1	Синдром склерокістозних яєчників	2
6.3	Метаболічний синдром	2
7.2	Допоміжні репродуктивні технології в лікуванні непліддя	2
8.1	Невиношування вагітності	2
8.3	Репродуктивні порушення у жінок із патологією щитовидної залози	2
9.2	Контрацепція у жінок із екстрагенітальною патологією	2
10.	Онкологічна гінекологічна патологія	2
	Разом	28

Тематичний план
практичних занять циклу тематичного удосконалення для лікарів
акушерів-гінекологів «Ендокринна та онкологічна патологія в
акушерстві і гінекології»

Код курсу	Назва курсу	Кількість навчальних годин
2.1	Методи дослідження акушерсько-гінекологічної ендокринної патології	2
2.2	Регуляція функції репродуктивної системи жінки	2
3.1.1	Аменорея на фоні гіпоталамо-гіпофізарних порушень	2
3.1.2	Яєчникові форми аменореї	2
3.1.3	Аномальні маткові кровотечі	2
3.2	Клімактеричний синдром	2
4.1	Гіперпластичні процеси ендометрію	2
4.2	Лейоміома матки	2
4.3	Едометриоз	2
4.4	Функціональні кісти яєчників	2
6.2	Вроджена дисфункція кори наднирників	2
6.4	Медикаментозна терапія адренозалежних дерматопатій	2
7.1	Ендокринне непліддя	2
7.3	Синдром гіперстимуляції яєчників	2
8.1	Невиношування вагітності	2
8.2	Патологія репродуктивної системи у жінок із цукровим діабетом	2
9.1	Методи гормональної контрацепції	2
10.	Надання медичної допомоги у військових умовах	6
	Базовий та заключний контроль	4
	Разом	44

ПЕРЕЛІК ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

Слухачі повинні ЗНАТИ:

- цілі та задачі служби охорони репродуктивного здоров'я; фізіологічні зміни в організмі жінки різні періоди її життя;
- методи дослідження в гінекологічній ендокринології;
- теоретичні аспекти регуляції функції жіночої репродуктивної системи в нормі та при виникненні її розладів;

- становлення та регуляція функції жіночої репродуктивної системи у підлітків в нормі та при виникненні її розладів;
- теоретичні та практичні аспекти профілактики, діагностики та лікування гіперпластичних процесів ендометрію, лейоміоми матки, ендометріозу, дисфункціональних захворювань молочних залоз, функціональних кіст яєчників та онкологічної гінекологічної патології;
- теоретичні та практичні аспекти регуляції порушеної функції жіночої репродуктивної системи у жінок із гіперпролактинемією;
- регуляції порушеної функції жіночої репродуктивної системи у жінок при гіперандрогенних станах в залежності від патогенезу патології;
- дослідження, що використовуються для діагностики невиношування вагітності ендокринного генезу;
- преконцепційна підготовка для жінок, що страждають невиношуванням вагітності ендокринного генезу та пацієнток високого перинатального ризику (жінок із цукровим діабетом та патологією щитовидної залози);
- теоретичні та практичні аспекти профілактики та лікування патології репродуктивної системи у жінок із цукровим діабетом та патологією щитовидної залози;
- сучасні методи планування сім'ї;
- види гормональної контрацепції;
- контрацептивні та неконтрацептивні ефекти гормональних контрацептивів;
- показання та протипоказання до призначення гормональних контрацептивів;

Слухачі повинні ВМІТИ:

- використовувати моніторинг та оцінювати результати додаткових методів дослідження репродуктивної системи жінки;
- проводити та оцінювати гормональні функціональні проби при ендокринній гінекологічній патології;
- діагностувати ендокринну гінекологічну патологію;
- трактувати результати УЗД органів малого тазу протягом нормального менструального циклу та при ендокринній гінекологічній патології;
- проводити консультування з планування сім'ї (дошлюбне консультування; консультування під час вагітності; післяпологове консультування; післяабортне консультування; консультування при безплідді; консультування при сексуальних розладах);
- проводити консультування з питань невідкладної контрацепції;
- проводити преконцепційну підготовку жінок із ендокринною гінекологічною патологією;
- проводити обстеження молочної залози;

- вводити ВМК;
- брати матеріал для бактеріологічного та бактеріоскопічного дослідження;
- брати мазки для цитологічного дослідження з шийки матки та цервікального каналу;
- визначати рН піхвового вмісту;
- проводити бактеріоскопічне дослідження мазків з уретри, цервікального каналу, прямої кишки на трихомонади, гонококи, кандиди;
- трактувати результати дослідження гормональної функції жіночої репродуктивної системи;

**Перелік практичних навичок, якими повинні оволодіти
слухачі циклу тематичного удосконалення
«Ендокринна та онкологічна патологія в акушерстві і гінекології»
на 2025 рік
на кафедрі акушерства і гінекології №2**

№	Назва практичних навичок	Ступінь оволодін ня
1.	Проведення преконцепційної підготовки жінкам в залежності від ступеня перинатального ризику.	+++
2.	Оцінка результатів спеціальних методів дослідження в акушерстві: • кардіомоніторний контроль стану плода • ультразвукова фето- плацентометрія • доплерометрія	+++ +++ +++
3.	Оцінка результатів спеціальних методів дослідження в гінекології: • УЗД органів малого тазу та молочних залоз • МРТ та КТ органів малого тазу • кольпоскопічного обстеження • гістероскопії • метросальпінгографії • кольпоцитології • мамографії • результатів патолого-гістологічних досліджень (зішкріб із цервікального каналу, стінок порожнини матки, матки, яєчників, біопсії шийки матки)	+++ +++ +++ +++ +++ +++ +++ +++
4.	Складення плану ведення пацієнтки з АМК	+++

5.	Визначити план ведення пацієнтки з гіперандрогенією в залежності від репродуктивних планів	+++
6.	Визначити план ведення пацієнтки з клімактеричним синдромом	+++
7.	Визначити план ведення пацієнтки з гіперпролактинемією в залежності від репродуктивних планів	+++
8.	Складення плану ведення пацієнтки з непліддям	+++
9.	Складення плану ведення та лікування пацієнтки з лейоміомою матки	+++
10.	Призначення обстеження пацієнтці з запальними захворюваннями статевих органів	+++
11.	Забір матеріалу для обстеження на наявність TORCH-інфікування	+++
12.	Преконцепція та ведення вагітності і пологів при цукровому діабеті	+++
13.	Преконцепція та ведення вагітності і пологів при патології щитоподібної залози	

Примітка: + - ознайомлений; ++ - засвоїв; +++ оволодів; +++ оволодів.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Дати визначення поняттю “репродуктивне здоров’я”.
2. Методи дослідження в гінекологічній ендокринології.
3. Регуляція функції репродуктивної системи жінки.
4. Становлення репродуктивної функції жінки.
5. Аменорея на фоні гіпоталамо-гіпофізарних порушень.
6. Яєчникові форми аменореї.
7. Аномальні маткові кровотечі.
8. Клімактеричний синдром.
9. Передменструальний синдром.
10. Гіперпластичні процеси ендометрію.
11. Консервативні методи лікування лейоміоми матки.
12. Оперативні методи лікування лейоміоми матки.
13. Консервативні методи лікування ендометріозу.
14. Оперативні методи лікування ендометріозу.
15. Дисфункціональні захворювання молочних залоз.
16. Функціональні кісти яєчників.
17. Гіперпролактинемія.

18. Синдром склерокістозних яєчників.
19. Вроджена дисфункція кори наднирників.
20. Метаболічний синдром.
21. Медикаментозна терапія адренозалежних дерматопатій.
22. Ендокринне непліддя.
23. Допоміжні репродуктивні технології в лікуванні непліддя.
24. Діагностика та лікування синдрому гіперстимуляції яєчників.
25. Ендокринні аспекти невиношування вагітності.
26. Патологія репродуктивної системи у жінок із цукровим діабетом.
27. Репродуктивні порушення у жінок із патологією щитовидної залози.
28. Пояснити, у чому полягає консультування з ПС, і перерахувати його переваги.
29. Назвати основні права клієнта.
30. Назвати основні етапи консультування.
31. Перерахувати основні типи гормональних контрацептивів.
32. Назвати неконтрацептивні ефекти гормональних контрацептивів.
33. Перерахувати основні характеристики і механізми дії КОК.
34. Пояснити механізм дії різних видів ПК.
35. Перерахувати показання і протипоказання до використання ПК.
36. Провести інструктаж клієнтки щодо правил використання різних видів ПК.
37. Назвати види гормональної контрацепції.
38. Описати механізм дії та ефективність ВМС «Мірена» та «Джайдес».
39. Перерахувати переваги і недоліки МЛА.
40. Назвати фактори ризику виникнення захворювань молочних залоз.
41. Продемонструвати методику обстеження молочних залоз.
42. Дати характеристику черезшкірного методу гормональної контрацепції.
43. Назвати типи прогестогенових контрацептивів.
44. Діагностика злоякісних новоутворень молочних залоз, тактика ведення пацієнток.
45. Діагностика онкологічної патології тіла матки, тактика ведення пацієнток.
46. Діагностика злоякісних новоутворень яєчників, тактика ведення пацієнток.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

ОСНОВНА

1. Ліхачов В.К. Гінекологія: підручник/В.К.Ліхачов. – 2-ге вид., оновл. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 680 с.

ДОДАТКОВА

1. Національний консенсус щодо ведення пацієток із гіперандрогенією (2016 р.)
2. Національний консенсус щодо ведення пацієнтів із гіперпролактинемією (2016 р.)
3. Наказ МОЗ України № 1218 від 13.07 22 р. «Про затвердження Уніфікованого клінічного протоколу первинної та спеціалізованої медичної допомоги «Передменструальний синдром»
4. Наказ МОЗ України № 869 від 5.05.22 р. «Гіперплазія ендометрія»
5. Наказ МОЗ України № 1039 від 17.06.22 р. «Менопаузальні порушення та інші розлади в перименопаузальному періоді»
6. Наказ МОЗ України № 147 від 25.01 23 р. «Лейоміома матки»

Зав.кафедри акушерства і
гінекології №2 ПДМУ,
д.мед. н., професор

Володимир ЛІХАЧОВ